

FAMILIA

BUDA-PESTA

11 Maiu st. v.

23 Maiu st. n.

Va esî joi'a si duminéc'a.

Redacțiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 36.

ANULU XIV.

1878.

Pretiuulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

I.

Jubileulu secularu.

— Déca ar înviá nemuritorulu Constantinu, si ar vedé cum serbéza stranepotii sei memori'a opulu' seu maretia, ce bucuria ar sânti!

— Lasa, amice Marciane! eu nu sciu, bucurá-s'ar ori intristá-s'ar?

— Pentru ce?

— Pentru cá atunci când a fondatu cetatea, nu credú sè fia eugetatu, cá imperiulu va fi zguduitu asiá cum îl vedemu noi.

— E dreptu. Tu, stimate Antemiu, judeci mai rece. Anii tei, si esperintiele tale iti impunu atare judecata.

— Cugeta numai la starea Romei cei vechi, a careia stea a începutu a se întunecá, facându-se obiectu de pradá barbarilor! Éra Rom'a acést'a noua înca e amerintiata, aci de Goti, aci de Huni, aci de Persi; încât anim'a mi se scalda în lacrimi, căci anii adêncei mele betrânetie nu-mi permitu a puté alungá pericolulu.

— Nu te superá de fel, pré demnule veteranu! Ddieu sè-ti lungésca numai firulu vietii, cá sè ni poti dá svaturi. Aci sântemu noi cei mai tineri, cu junele imperatu în flórea etàii, cu întielépt'a August'a Pulcheri'a, cu puternic'a nóstra armata! Vom reusi. Eu speru!

— Dulce îmi suna cuvintele tale, iubite Marcia-

mai alesu avêndu o sora asiá démna, cum este Pulcheria.

— Pulcheria e brava femeia. E dauna, cá nu s'a nascutu barbatu. Dar Teodosiu are acea sminta, cá se pré lasa în ajutorulu altora. Acuma e de 30 ani, si nu a pré aretatu o independintia óre-care.

— Sub protectiunea unui Antemiu, si a unei Pulcherie, credú cá nici n'a avutu trebuintia de independintia.

— Tu esti optimistulu celu mai mare; audia-te certulu! Eu din parte-mi cu ânima liniscita asteptu ór'a mortii, de óre ce am pututu plini intentiunea repausatului imperatu, si am pututu pradá tronulu si corón'a minorenilor sei succesori.

Acestu discursu curgea între doi barbati de statu, naintea bisericeii sântilor apostoli din Constantinopolu, în 30 maiu 430.

Si diu'a de 30 maiu a fost de mare însemnatate pentru Constantinopolu. În 30 maiu 330 a înauguratu marele imperatu Constantinu cetatea sa. Si successorii serbau aniversari'a dílei de 30 maiu în totu anulu, cu cea mai mare pompa.

În anulu 430 erá acést'a dí de 30 maiu dupla serbatóre, erá jubileulu secularu!

În biseric'a catedrala a sântilor Apostoli, în care s'a depusu si osamintele imperatului Constantinu, tocmai când cei doi barbati de mai susu, convorbiau asiá, se tinea Te-Deum, întru onórea dílei.

În forulu din naintea bisericeii stá în frunte o carutiá cu síese cai albi. În carutiá stá statu'a sântului imperatu, în marime naturala, adusa din Basilic'a¹⁾ senatului imperialu. De a drépt'a si de a stâng'a carutiiei, ostasi cu luminári de cera aprinse. Pe lânga cai mai multe síre de luptatori albi, rosii, vèneti si galbeni; numiti asiá dupa colórea vestmintelor, cari povatuiiau caii si caruti'a, si luptau si goniau caii în circus. Éra în fondu tóta garnison'a armatei din cetate în plina parada, calareti si pedestrasi, cu coifuri, scuturi si lance.

Veteranulu Antemiu, generalissimulu armatei, unu septuagenaru onorabilu, se distingia prin scutulu de auru de pe peptu, pe care erau scrise învingerile sale a supra Isaurilor si Persilor, si prin tog'a patriciala.

Marcianu Traculu, unu barbatu robustu între 40 si 50, ani, senatoru de frunte, înca avea pe umere tog'a patriciala.

Acesti barbati de statu aru fi continuatu dis-

¹⁾ Basilic'a (cas'a împerátésca) la Romani edificiu cuadratu lunguretiu, cu mai multe nai de arcuiri si colonne paralele, în frunte rotundu, pentru Tribunalu, aci se tinea adunările de statu si comerciu. De la Basilica își-ie originea biserice'a româna creștina.

cursulu infratu, déca o mișcare din internulu bisericeii, nu li semnală terminarea oficiului bisericescu, si esirea împeratului.

Imperatulu Teodosiu II celu tineru, în etatea cea mai frumósă, de 30 ani, bine crescutu, cu o demnitate în espressionea feței sale, a avutu în acestu momentu corón'a tatâne-seu cea cu prețioșe diamante pe capu, paliu purpuriu pe umere, carele eră cu multe figuri brodate în auru, si în picioru calțuni rosii.

Elu pasica din biserica spre caruț'a sa aurita si provediuta cu perdele, la care erau prinsii doi cai albi, minunatu înfrónati, care la óre-care distanț'a il aseptă, si de a drépt'a lui sor'a sa mai mare Augusta Pulcheria, îmbracata în vestminte simple albe, cu velulu calugariei pe capu.

Suit'a cealalta eră compusa din ministri si senatori.

Când a trecutú împeratulu pe lâng'a Antemiu si Marcianu, acestia au salutatu cu tóta reverinț'a, éra multîmea a eruptu în vivate entusiastice.

Imperatulu si Augusta Pulcheria suindu în caruț'a, au trasu la palatulu imperialu, postându-se acolo pe teras'a de a supra porticului celui de colónada alu palatului, asteptându conductulu.

Augusteonu, forulu de frunte, o piatîa ampla, este spre sudu de la bisericea catedrala. Ací pe palatulu întinsu alu unei coline, care dupa Pera este cea mai înalta, si care în forma de terasa se întinde spre mare, predominându astfel Marmor'a, Bosporulu si Cornulu de auru, erau cladite cele mai de frunte edificie a Romei nóue. Spre apusu între portici cu gradine mari, se redicau cu maiestate palatiele împeratesci; spre resaritu Octogonulu, edificiu grandiosu optu-unghiulariu, academi'a de atunci; spre nordu Hipodromulu — circusulu — lui Constantinu, si spre sudu bisericea Sofiei. Augusteonu se numiá acestu foru pentru acea, căci ací a statu column'a cea mare de porfiru redicata în onórea Elenei, împerates'a mama, de catra Constantinu.

Conductulu avea sè tréca prin acestu foru, catra Hipodromu. Pe tóte stradele, pe unde mergea conductulu, erau redicate porti de triumfu.

(Va urmá.)

Georgiu Traila.

Martirele libertății italiene.

(Fine.)

Indesiertu se 'ntrepusera mai multi membri chiar din famili'a regésca pentru nefericit'a; anim'a mpietruta a regelui nu se putú muiá.

Se mai fece o ultima încercare, anume prin princess'a *Maria Clementina*, soț'a principelui de corónă, nor'a regelui Ferdinandu. Asta princessa juna își pastrase anim'a sêntitóre, de si întréga curtea bourbona eră tirana si corrupta. Ea ênsasi, nascéndu unu erede de tron, eră mama de câtva timp.

În famili'a regésca Neapolitana domniá obiceiuulu, în urm'a caruia, princess'a, care doná țierei unu mostenitoru, putea cere de la rege trei semne de bunăvointă. Că Mari'a sè fia cu atât mai sigura de împlinirea cererii ei, voiá sè pretinda o singura graț'a. O fila de hârtia, continédu suplic'a ei în cuvinte

emotționatóre, fu pusa în léganulu nou-nascutului. Radicându regele baiatulu din léganu, la 'nceputu se parea pré fericitu, îl guguli si îl laudă, că e plinu de putere si sânetosu. Atunci observă hârti'a si 'ntrebă pe princessa, ce contine?

— Graț'a, ce voiú de la MVóstre, — respunse princess'a, — nu trei, ci un'a, care cu atât mai vêrtos dorescu sè mi-o acórdé ânim'a nobila a M. Vóstre.

— Pentru cine te rogi? — întrebă regele.

— Pentru nenorocit'a Sanfelice . . .

Audíndu regele aceste, aruncă o privire atât de furiósă a supra princessei, încât acéș'a nu putú vorbi mai departe.

Regele, aprinsu de mâniá, aruncă copilulu în brațiele mamei, si far' a díce o vorba iesi iute din odaia, în care nu întră multu timp dup'aceea.

Pe când nobil'a si tiner'a princessa versá lacrimi amare, crudelulu rege ordonă îndeplinirea pedepsei de mórté. Captiv'a parasi carcerulu din St. Elmo, spre a fi decapitata în piatîa din Neapolea. Princess'a Mari'a muri curundu dupa asta scena trista; ea se adoréza în Neapolea înca si astadi, cá o sânta.

Dar nu numai regele, care voiá sè stirpésca cu sabia si focu totu ce serviá libertății, ci chiar partizanii Luigiei înca dubitau de îngrecarea ei, fiind că ea trecea totu-de-una d'o copila virtuósă si morala.

Cei ce nu voiá sè créda în decaderea ei, paru a avé dreptu în urm'a rezultatelor cercetărilor mai nóue. Se díce adeca, că minciun'a nat'a ar fi stêrnit'o amicii, în scopulu d'a o scapá si c'ar fi câștigatu pe partea lor pe mediculu caruia i concredíuse judecatori'a cercetarea. Captiv'a statú dóue-spre-díce luni în carcerulu din Palermo, far' a deveni mama.

Judecatoriulu supremu, unu gâde seteosu de sânge, se 'nfuriá de mâniá vedíndu-se 'nsielatu. Elu chiamá mediculu la sine si i fece împutări aspre. În consciinț'a, el n'a facutu o nedreptate voindu a scapá viét'a unui omu cu pretíulu unei mintiuni, mediculu nu se intimidă de tîenut'a amenințatóre a judecatoriului. Elu observă 'ndata, că judecat'a a aflatu adeverulu si nu dubitá că nefericit'a e pierduta; d'aceea respunse judeului cu cea mai mare linisce:

— Că sè scapu o viét'a femeiesca, dle presidente, astú fi disu, că si dta esti în stare binecuvântata.

S A L O N U.

Principele Carol la armata.*)

Pitesci 12 maiu (30 aprilu.)

Domnule redactoru,

Astadi avuramu din nou o serbatóre splendida, o serbatóre solemnă, manifestata de întregulu poporu atât alu capitalei Argesîului, cât si de poporulu ruralu, veniti din departare, cá sè póta salutá pe suveranulu si Domnulu Românilor Carol I.

Cunosceti fórte bine ânim'a blânda si amicala a Românilor, prin urmare nu mai am trebuința a ve spune, cu ce bucuria si entuziasmu a fost primitu Domnitorulu la sosirea sa în Pitesci. Totulu ce a fost suprindiatoru mai multu, primirea ce i s'a facutu pe la tóte gările de la tîera; aci poporulu isi lasà matur'a si sap'a, si alergà în masse sè întimpine pe Domnitoru, aclamându-lu cu frenesia: „Sè traiésca Voda si armat'a româna!“

Venirea Domnitorului are unu caracteru cu totulu militarescu, încependu cu revist'a trupelor concentrate în partile aceste si în Români'a mica.

Trenulu domnescu sosi aici în 29 aprilu (11 maiu) la 8 óre si 21 minute sér'a. La gara asteptà o multîme de poporu, în frunte cu dlu prefectu Costica Racovitîa, tóte autoritátile civile si militare, apoi dlu generalu de divisie G. Racovitîa, comandantele divisiei III active, la care apartînu trupele cantonate în giurulu Pitescilor. Discursuri nu s'au tînutu. Dupa unu micu repausu, au plecatu în orasiu, tragêndu la casele dlui locot. colonelu Gorjanu.

Astadi a mersu la biseric'a St. Nicolae, a ascultatu miss'a, si dupa aceea luându unu dejunu fórte simplu (óue si cafea c' lapte), a plecatu la loculu unde armat'a il asteptá.

Cortegiulu domnescu a fost imposantu. Domnitorulu erá însocitu de cas'a sa militara, de ministrulu de resboiu Cernatu, capulu statului maioru generalu colonelu Falcoianu, de inspectorulu generalu alu armatei dr. Davila si de o multîme de poporu. Secsulu frumosu a fost celu mai numerosu.

Câmp'ia întinsa dupa délulu Pitescilor, numita „Crucea Nemtîesca“, ni presintà unu aspectu din cele mai frumóse.

Armat'a concentrata în ordine de bataia asteptá pe capitanulu ei, plina de mândria si voiosia.

Aci au fost 2 regimente rosiori, primulu si alu doile; dóue regimente de dorobanti (curcani), alu 8-le si alu 5-le; dóue regimente de calarasi, alu 5-le si alu 8-le; si regimentulu alu 4-le de artileria.

Dupa trecerea în revista a tuturor trupelor, Voda ordonà manevrele pe regimente. S'a începutu cu curcanii, apoi cu rosiorii si în fine cu calarasii. Artiler'ia n'a facutu nimicu, din caus'a terenului pré micu.

Ar fi de prisos a obosi pe cetitórele „Familiei“ cu amenuntele militaresci. Voiu spune numai atât'a, cá dupa parerea mea si a altor ómeni esperti chiar straini, armatele cele mai vechi si mai bine organisa-

te trebuie sè admire pe acesti bravi Români. Totu regimentulu erá cá unu singuru omu.

Ajungêndu la rosiori, tóta lumea a fost încântata de ei. Insusi Voda se vedea suridîndu de bucuria la pasiea lor în atacu; tóte se faceau cu cea mai mare precisiune.

Asemenea si calarasii.

Inse deflarea a încoronatu tóta oper'a. Cavaler'ia si artiler'ia au facut'o în frontu deschisu pentru atacu si în galopu. Aci se póte vedé bunulu soldatu, aci isi culege comandantele lauri séu spini. Nu credîn, cá numai unulu dintre cei presinti ar fi pututu contestá regularitatea si bun'a dispositiune cu care s'a facutu deflarea. Toti strigau: „Bravo! Copiîi nostri!“

Music'a rosiorilor întonà marsîulu lor. Sublimu! Câte ânimi n'au remasu înrobite, vai!

Dupa finire, Voda chiamându corpulu oficerilor, le-a multiamitu pentru bun'a îngrigire a soldatilor, si acestor din urma le multiamì pentru bun'a lor purtare si devotamentu pentru patria, esprimându-si sperant'ia, cá si pe viitoru se vor aretá demni de numele ce-lu póta. Intréga armat'a erupse într'unu freneticu: „Ura!“

Pe la ór'a 10^{1/2} deminét'ia Domnitorulu s'a renorsu în orasiu, si la 11^{1/2} a plecatu cu trenu specialu spre Slatina, Craiova si de-acolo la Bistritia pe Oltu în sus.

Cu acésta ocasiune mai am de notatu, cá s'a întemplatu si altele vrednice de a fi cetite.

O dómna din societatea buna avea buchete de flori pré frumóse, pentru cine? Nu sciú. Dara apropiându-se generalu Davila de dèns'a, i presintà unu buchetu de flori.

Domnitorulu, carele observà acést'a, dise:

— Si mie nu-mi dati?

Dam'a nóstra înrosi de franchet'ia Domnitorului, si respunse:

— Am si pentru Mar'ia Vóstre.

Dómn'a fiind în coupée (trasura) si Voda calare, se casniau a ajunge la scopu. Dar calulu Domnitorului nu voiá sè se apropie de trasura.

Voda dise calului:

— Ah! de la dame nu me lasi sè iau flori; dara la glóntie ai sciutu sè me duci!

Acuma totu de aste se vorbesce. Si de cele tragicomice înca s'au întemplatu.

Aci vedeai câte unu mai slabu trêntitu la pamentu de multîme; aci vedeai câte o trasura cu dame resturnata; aci câte unu tineru elegantu fara giubeau, càci îndesându-se prin multîme sè ajunga în primele linii, cá sè-lu vedea lumea cá are cosnitia în capu, viniau soldatii facêndu-si esercitiu, si asiá multimea trebuia sè fuga, ér giubeanulu ajungea sub cai, si tinerulu nostru mergea cu capulu голу, jelindu 25 fr. ce i-a perdutu.

Argesianulu.

3/15 maiu în Viena.

— 16 maiu.

Dîu'a de 3/15 maiu, cá si în alti ani, nu putea sè nu stèrnésca în inimele tinerimei rom. din Viena unu nobilu entuziasmu.

De si departe de patria, în mijloculu unui elementu strainu, ea nu s'a pututu desbracá de datin'a Românilor, de a-si cinsti dílele sale de serbatóre.

*) Din lips'a spatiului „Conversarea cu cetitórele“ a trebuitu sè se suprima din nr. acesta. Red.

Abia sunara 8 ore si romanasii nostri in vestminte serbatoresci se aflau in biserica garnizonei, unde venerabilulu preotu militaru Popoviciu santu unu parastasu in memori'a martirilor libertatii din 1848.

Dupa serviciulu divin, sfatulu comunu decise se facemu o excursiune la tie'ra, unde la largulu nostru se ne putemu versa simtiemintele inspirate de acest'a di epocala.

La 2 ore d. m. ne aflamu cu totii la gar'a sudica. Cand tocmai se plecamu, eta betranulu preotu in vestmentu de parada, pe care straluciau 2 medalii castigate prin batalii in siru de 30 de ani in serviciulu militar. La vederea acestui Nestore alu nostru erupseram cu totii in unu „Preoti cu crucea 'n frunte, caci o'atea e crestina!“

Peste o ora ne aflamu langa satulu Hinterbrull, insirati la mese sub o umbra de copaci. Giuru de acestu nou campu alu libertatii se rotia unu siru de stanci, acoperite cu o sema de brazii betrani, din care isi vetau fruntea afara niste ruine de castele si turnuri invecchite.

Pe faci'a fia-caruia se cetia entusiasmulu cand dlu drd Octaviu Blasianu rosti o cuvintare ocazionali, neincetatu intrerupta de vivate si ciocniri.

Apoi Barbulu societatii trase din cobza unu Calusieru. Se fi vedutu cum sburau feciorii giuru de unu copaciu grosu, ca unu cercu de vulturi in aretulu unui piscu! Unii nemti ce erau de faci'a priviau uimiti cu ochii inholbati, schimbandu din picioare . . .

Nu lipsiau Hore, care de care mai inimate, toasturi, canturi nationale si vivate in memori'a barbatilor de vecnica pomenire: Barnuti, Iancu, Buteanu etc. etc.

Cand intre strigate de „Se audimu „Urdic'a“, (foi'a societatii, redigiata de dlu Mihaiu Lazaru,) acest'a dete cetire unei poesie festive, care aduse la culme inimarea societatii.

„Destapta-te Romane!“ fu intonatu in mai multe renduri si acompaniatu de dlu Muresianu pe piano si de dlu Blasianu pe violina, incat resuna codrulu si stancile par' ca sioptiau un'a alteia entusiasmulu prin echouri fantastice.

Intr'acea intre jocuri si canturi nationale nici nu observaramu, ca 10 ore trecusera, si noi amu ramasu de trenu.

Nu desperaramu, ci punendu in frunte pe betranulu sexagenaru, o luaramu pe o cale spirala spre culmea unei stanci inalte si conice, numita: „Husaren-Tempel“, de la monumentulu ridicatu acolo in memori'a unor calareti, cari in o batalia cu Napoleon I scapara vieti'a unui nobilu austriacu chiar prin caderea lor.

Cerulu era seninu si o luna plina da codrului de bradi aspectulu unei cete de giganti. Se fi auditu la chiote ciobanesci; clocotia padurea, de-ti pare, ca esti in Ardealu pe Surulu p'ntre stane.

Ajusi in culme ni se presinta o panorama de totu poetica. Vien'a iluminata pareu unu firmamentu de stele unde panz'a Dunarei represent'a calea laptelui pe ceru. Er spre apusu unu cardu de munti dau aspectulu unui oceanu in turbare. Pe siesulu Dunarei grupe de lumina ni presintau o privelisce ideala.

Aici inse nu era multu de statu, caci unu vantu

ce tragea peste culme pintre colonele monumentului, intra si esiea prin vestmintele nostre subtiri de primavera, (ca prin saric'a tiganului).

Unu glasu de clopotu ce jos in vale se isbia din stanca in stanca, suna misteriosu mediuulu noptii, cand — dupa unu „Calusieru“ si unu „Destapta-te Romane!“ o luaramu la vale intre mersuri nationale, cantate pe violina de dlu Blasianu si acompaniate de grupe de voci ce viniau in disordine.

Astfel dupa mai multe aventuri interesante, ne ajunse aurora la gar'a din Moeding.

La 6 ore demineta ajusi in Vien'a, fia-care tristu de trecerea dilei precedente, cu unu suveniru neuitat si cu inim'a renviata, multumindu betranulu dar verdelui nostru Generalu, ne intorseram pe acasa.

Silviu.

Ce e nou ?

Principele Carol, in caletori'a sa pentru inspectarea armatei, s'a opritu antaiu la Pitesci, de unde avem o corespondinta particulara in nrulu presinte. Din Pitesci a pornitu la Slatina, la stati'a Stolnici — spune „Monitorulu“ — regimentulu alu 5-le de Dorobanti asemene a fost inspectatu, si pe la 2 ore dupa miediadi Domnitorulu a sositu in orasiulu Slatina, care a fost impodobitu frumos. De la gara Innaltimea sa merse de-a dreptulu la biserica spre a asculta serviciulu divin. Aci din intemplare fiind a se celebra cununi'a fiului dlui senatoru Deleanu, cu dsior'a Elena Munteanu, la intrarea Innaltimii sale in biserica, tinerii se aflau tocmai inaintea altarului, atunci Domnitorulu binevoi a se oferi de nasu, si impreuna cu dn'a Caramaliu, cununa tinerii. Acesta norocita intemplare a miscatu adancu pe cei presinti si pe numerosulu publicu ce era de faci'a. La 6 ore Domnitorulu a intrunitu la prandiu capetenile militare si civile. Ser'a, dupa ce Innaltimea Sa a asistatu la unu focu de artificie, in trassura si insofitu de dlu ministru de resboiu, a facutu o preumblare in orasiu, forte frumos iluminatu pentru acesta ocaziune.

Inmormentarea poetului Petrino, s'a facutu la Bucuresti, in 13 l. c., fiind de faci'a unu publicu forte micu, caci si timpul era ploiosu. Intre ceialalti s'a vedutu dnii: C. A. Rosetti presedintele camerei, Docanu si Fleva vice-presedinti, Sion, Urechia, P. Ghica, R. Golescu, Cariadgi, si N. Ionescu, carele cu elocint'a sa obicinuita a tinutu si o cuvintare.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu dr. Nicolau Oncu, avocatulu in Baia-de-Crisiu si-a incredintiatu sambeta inainte de duminica Tomei de sozia pe amabil'a domnisoara Letitia Hodosiu, fiic'a dlui dr. Iosifu Hodosiu, avocatulu si referentu scolaru in Sibiu.

Indreptare. Ca nu cumva cine-va se acuse cu nedreptulu pe dsior'a Emilia Lungu, grabimu se suplinimu, ca numai din nebagarea de sema a corectorului nostru nu s'a insemnatu sub articolulu „Barbatii sunt fericiti“ din nrulu trecut, ca acela e tradusu din germanesce.

Proprietaru, redactoru respundietoru si editoru: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1878. Calea tiei nr. 39.